

**Pastorală Sfântului Sinod
al Bisericii Ortodoxe Române
la prima Duminică a Postului Nașterii Domnului
din anul 2018**

**Privind însemnătatea ANULUI OMAGIAL AL UNITĂȚII DE CREDINȚĂ ȘI DE NEAM
ȘI ANUL COMEMORATIV AL FĂURITORILOR MARII UNIRI DIN 1918,
în cuprinsul Patriarhiei Române**

**PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL, PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI DIN CUPRINSUL PATRIARHIEI ROMÂNE,**

***Har, pace și bucurie de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi părintești binecuvântări!***

***Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți frați și surori în Domnul,***

În anul 2018 aniversăm Centenarul Marii Uniri, adică un secol de la constituirea României Mari. În mod firesc, acest an a fost declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române drept **Anul omagial al unității de credință și de neam și Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918**, fapt ce constituie un prilej de cultivare a unității și demnității noastre naționale și de recunoștință față de cei care au contribuit la dăinuirea peste timp a conștiinței de neam, a comuniunii de credință, de limbă, de cuget și simțire românească.

Creștinat, adică unit cu Hristos prin Botez, pe când se forma ca popor nou în istorie, poporul român a purtat în sufletul său în același timp *pecetea tainei Crucii și Învierii lui Hristos*, trăind ritmic istoria ca pe o Cruce și o Înviere, suferință și speranță, întristare și bucurie. Taina Crucii care se înalță în slava Învierii este înscrisă pe Stema României, ca simbol al dăinuirii noastre și program spiritual al devenirii noastre. De aceea, vulturul de pe Stema României poartă Crucea în plisc, arătând că numai prin credință și iubire jertfelnică noi ne-am apărat patria, am dăinuit ca neam și am realizat unitatea și demnitatea noastră ca stat național. Rodirea luminoasă a Evangheliei lui Hristos în istoria și cultura poporului român se vede și în darul unității, al libertății și demnității naționale, dobândit prin credință puternică și luptă jertfelnică de-a lungul a multor „secole de suferință creștinește îndurate”, după cum este scris pe Arcul de Triumf din București.

În anul Centenarului Marii Uniri, trebuie să subliniem în mod deosebit că **România Mare este și o lucrare a Bisericii Ortodoxe Române**, care, în toată istoria ei, a **apărat unitatea de credință a românilor și, implicit, a cultivat conștiința unității de neam**. „Românii – scria marele istoric Nicolae Iorga – au trăit într-o comunitate religioasă, care a avut drept consecință o comunitate culturală de cel puțin 300 de ani, și aceasta a produs

în ceea ce privește sentimentul general de unitate românească cel mai mare efect¹. Biserica, prin predică și tipar, a cultivat cu stăruință în sufletele credincioșilor români conștiința că au aceeași origine, ca neam, aceeași limbă neolatină și aceeași credință creștină. Cu alte cuvinte, în cazul neamului nostru, **conștiința unității de credință s-a împletit întotdeauna cu cea a unității de neam sau, mai exact, unitatea de credință a întreținut, a cultivat și consolidat conștiința unității de neam**. Unitatea de credință și unitatea de neam erau atât de strâns unite, încât **credința ortodoxă, în limbajul medieval, era numită „legea românească”²**.

Iubiți fii și fice duhovnicești,

Biserica Ortodoxă Română a avut o contribuție majoră la promovarea conștiinței unității spirituale a neamului românesc. Ea a cultivat în sufletele credincioșilor români conștiința trează că ei **au aceeași obârșie, ca neam, aceeași limbă și aceeași credință creștină**. Mitropoliile Țării Românești și Moldovei erau în strânse legături cu Mitropolia Transilvaniei, răspândirea cărților bisericești, ajutorarea frățească în timp de prigoană, corespondența între ierarhi, contactele personale între preoți, călugări și credincioși pelerini, fiind adesea practicate de o parte și de alta a munților Carpați.

Conștiința unității de neam a fost întărită mai ales prin traducerea și tipărirea cărților bisericești în limba română pentru „*întreaga seminție românească*”, punându-se astfel bazele limbii române literare, care a consolidat și mai mult conștiința unității de neam a tuturor românilor. Biserica a dăruit cărți de slujbă și de învățătură în limba poporului, înțeleasă de toți, cărți *care au circulat în toate provinciile românești*, afirmând, adesea, în predosloviile acestor cărți unitatea bisericească și națională a tuturor românilor.

Mihai Eminescu, cunoscând bine viața și istoria poporului român, precum și rolul Bisericii și al credinței în dezvoltarea culturii și a limbii române ca veșmânt viu al învățăturilor de credință și al cultului liturgic, a numit Biserica Ortodoxă „*maica spirituală a neamului românesc, care a născut unitatea limbii și unitatea etnică a poporului*”³; fiind „*păstrătoarea elementului latin (...) care a stabilit și a unificat limba noastră într-un mod atât de admirabil, încât suntem singurul popor fără dialecte propriu-zise*”⁴.

Liturghia săvârșită în limba română în toate provinciile locuite de români a devenit, astfel, un factor de unificare spirituală națională, de dezvoltare a identității și conștiinței naționale și a culturii românești. În acest sens, părintele Dumitru Stăniloae spune: „*Forța principală, prin care Biserica poporului român s-a manifestat ca una*

¹ Nicolae Iorga, *Dezvoltarea ideii unității politice a românilor*, București, Editura Casei Școalelor, 1915, p. 26.

² Nicolae Stoicescu, *Unitatea românilor în Evul Mediu*, București, Editura Academiei, 1983, p. 122, n. 34.

³ Mihai Eminescu, *Timpul*, 14 august 1882, în „Opere”, Editura Academiei Române, București, 1989, vol. 13, pp. 168-169.

⁴ Idem, „Liber-cugetător, liberă-cugetare”, *Timpul*, 2 februarie 1879, în „Opere”, Editura Academiei Române, București, 1989, vol. 10, p. 187.

și a contribuit în cea mai mare măsură la unitatea acestui popor, a fost identitatea slujbelor bisericești, având ca centru Liturghia. Aceeași Liturghie, aceleași slujbe, săvârșite în toate satele românești – iar în Ardeal numai în satele românești –, au păstrat aceste sate într-o unitate spirituală între ele și cu românii de peste Carpați. Liturghia și slujbele răsăritene au rămas trăsătura bisericească de unire între toți românii, chiar când între românii ardeleni s-a produs o separație din punct de vedere administrativ-bisericesc. Se poate vorbi de o permanentă și neîntreruptă unitate religioasă liturgică a poporului român. Întreg poporul român a rămas înlăuntrul aceleiași vieți liturgice răsăritene”⁵.

Această limbă liturgică a dobândit statutul de limbă de cultură și civilizație creștină când Sfânta Liturghie și Sfânta Scriptură au fost traduse în limba vie a poporului.

Așadar, **limba română și credința creștină sunt componente fundamentale ale ființei și identității poporului român.**

Dreptcredincioși creștini,

Biserica Ortodoxă Română a iubit și a slujit întotdeauna poporul român, a binecuvântat aspirațiile lui de libertate și unitate și a participat la momentele semnificative ale istoriei naționale, precum Unirea Principatelor din 1859, obținerea Independenței de stat a României (1877-1878) și Marea Unire din 1918. În acest sens, Centenarul Marii Uniri este în același timp o sărbătoare a unității de neam și de credință întărită prin jertfă și biruință. În urmă cu un secol s-a înfăptuit, cu prețul unor mari sacrificii, România Mare, prin unirea cu Regatul României a *Basarabiei*, hotărâtă de Sfatul Țării la 27 martie/9 aprilie 1918, a *Bucovinei*, decisă de Congresul General al Bucovinei la 15/28 noiembrie 1918, și a *Transilvaniei*, hotărâtă de Marea Adunare Națională din 18 noiembrie/1 decembrie, convocată la Alba Iulia, pe Câmpul lui Horea, unde, la 28 februarie 1785, au fost executați Horea și Cloșca, cunoscuți luptători pentru drepturile sociale și naționale ale românilor ardeleni în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Statul constituit în anul 1918, prin unirea Basarabiei, Bucovinei și a Transilvaniei cu Regatul României, a primit recunoaștere internațională prin tratatele care au constituit sistemul de la Versailles și Trianon (1919-1920). Deși nedreptățile istoriei au făcut ca unele dintre teritoriile românești unite în 1918 să fie mai târziu desprinse din trupul țării, totuși *frații nu pot fi separați de granițe și garduri de sârmă ghimpată, iar sentimentele de dragoste și frățietate nu pot fi înăbușite.* Comemorăm în acest an pe făuritorii Marii Uniri din 1918, îndeosebi pe basarabenii **Ion Inculeț, Pantelimon Erhan, Pantelimon Halippa, Ion Buzdugan și Ioan Pelivan, pe bucovinenii Iancu Flondor, Sextil Pușcariu, Dionisie Bejan și Doru Popovici,** pe transilvănenii și bănățenii **Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop, Alexandru Vaida-Voievod, Iuliu Maniu, Octavian Goga, Ion Flueraș și Vasile Lucaciu,** pentru a menționa numai câțiva dintre mai distinșii înfăptuitori ai Marii Uniri. Totodată, evidențiem contribuția unor ierarhi români, în frunte cu **episcopul Miron Cristea** al Caransebeșului, viitorul Patriarh al României, și a multor clerici ortodocși la făurirea Marii Uniri din 1918.

⁵ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Reflecții despre spiritualitatea poporului român*, în colecția „Opere complete”, vol. IX, Ed. BASILICA, București, 2018, p. 325.

Așadar, realizarea marilor idealuri ale unității și demnității naționale ale românilor, au fost posibile și prin aportul deosebit al Bisericii Ortodoxe Române, care a fost mereu împreună cu poporul prin toate eforturile ei de *cultivare a conștiinței naționale și de afirmare a dorinței de unitate și independență*.

Astăzi, România trebuie să își păstreze identitatea și să își promoveze simbolurile și valorile spirituale. Deși există unele beneficii ale globalizării, mai ales în domeniul informatic și în cel economic, totuși, piața globală și sistemul informațional mondial nu pot suplini pierderea identității spirituale a unui popor. În acest sens, este mereu actuală întrebarea Domnului Iisus Hristos: „*Ce îi folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul?*” (Marcu 8, 36).

Doar o mai bună cunoaștere a identității și a demnității naționale ajută un popor să se dezvolte și să dăinuie în istorie, intrând în dialog demn și creator cu alte popoare. Diminuarea sau slăbirea identității naționale, la care conduce impactul unei globalizări agresive, motivată de eficiență și succes economic imediat, nu este benefică nici pe plan local, nici la nivel universal. Cultivarea identității naționale trebuie sporită prin cultivarea culturii naționale, a credinței și a tradițiilor în cadrul cooperării internaționale, prin susținerea și promovarea simbolurilor și proiectelor culturale de afirmare a identității naționale. În acest sens, *este esențial să evidențiem elementele esențiale ale identității românești pentru a transmite lumii un mesaj pozitiv despre România și despre spiritul sau etosul poporului român, în dialogul său cu celelalte popoare ale lumii*.

Astfel, Biserica Ortodoxă Română, a cărei contribuție la împlinirea marilor idealuri naționale este, din nefericire, insuficient cunoscută, *a lucrat mai întâi pentru realizarea independenței și unității poporului român*, iar apoi a lucrat pentru recunoașterea drepturilor și demnității ei pe plan extern: dobândirea *Autocefaliei* în anul 1885 și dobândirea rangului de *Patriarhie* în anul 1925. De fapt, Autocefalia Bisericii Ortodoxe Române a fost obținută numai după proclamarea Regatului României în anul 1881, având ca rege pe Carol I, iar ridicarea ei la rang de *Patriarhie* în 1925 s-a realizat numai după Marea Unire de la Alba Iulia (1918), în timpul domniei regelui Ferdinand și a reginei Maria.

Un simbol al întregirii României, realizată prin voința poporului, jertfa ostașilor români, și mai ales prin lucrarea Providenței divine, este **construirea Catedralei Naționale**. După încheierea Războiului de Independență, poetul Mihai Eminescu și scriitorul Ioan Slavici au fost printre primii intelectuali români *care au lansat și au susținut ideea construirii unei catedrale naționale*, ca semn de mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru dobândirea Independenței României, adică un edificiu bisericesc cu valoare de simbol național⁶. Apoi, cel care a susținut și a promovat intens importanța construirii unei noi Catedrale în București a fost Patriarhul Miron Cristea. Încă din anul 1920, la o ședință festivă a Sfântului Sinod, propunerea Mitropolitului Primat al României și chiar denumirea de *Catedrală a Mântuirii Neamului* au fost adoptate cu entuziasm. Când vorbim de

⁶ Nicolae Șt. Noica, „*Catedrala Mântuirii Neamului – istoria unui ideal*”, Editura BASILICA a Patriarhiei Române, București, 2011, p. 51.

Catedrala Mântuirii Neamului, ne referim la izbăvirea poporului de dominație străină și dobândirea libertății de-a trăi în comuniune națională exprimată în unirea tuturor provinciilor românești într-un singur Stat național. Aceasta era, în mod constant, gândirea Patriarhului Miron și a contemporanilor săi care doreau o catedrală nouă.

Catedrala Mântuirii Neamului sau Catedrala Națională, cu hramul principal *Înălțarea Domnului și Ziua Eroilor*, **unește simbolic iubirea față de Dumnezeu a unui popor creștin, jertfelnic și darnic, cu recunoștința pe care o datorăm permanent Eroilor Neamului.** Prin milostivirea lui Dumnezeu, cu rugăciunile Maicii Domnului, ale *Sfântului Apostol Andrei, Ocrotitorul României*, și ale tuturor sfinților, prin dărnicia clerului și credincioșilor Patriarhiei Române din țară și străinătate, în ziua de **25 noiembrie 2018, va fi sfințită Catedrala Națională, acest edificiu nou fiind o necesitate liturgică practică, dar și un simbol al spiritualității românești.**

Anul 2018, an Centenar dedicat Făuritorilor Marii Uniri de la 1918, este, în mod deosebit, **un an al recunoștinței și al comuniunii românești și deopotrivă un prilej binecuvântat de a lucra mai intens pentru cultivarea unității de credință apostolică, primită de la Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României, care este și ocrotitorul noii Catedrale Naționale.**

Dreptmăritori creștini,

Postul Nașterii Domnului este, în primul rând, **o pregătire, o sfințire a gândurilor, a simțirilor, a trupului și a sufletului nostru prin pocăință, prin Spovedanie și Împărtășanie, prin citirea mai deasă a Sfintei Scripturi și a scrierilor sfinților și printr-o atenție spirituală deosebită ca să devenim „biserică sfințită” în sufletele și în trupurile noastre.**

În această perioadă a postului înțelegem că, **pe lângă pregătirea noastră duhovnicească interioară, trebuie să facem și milostenie**, dăruind altora, ca semn al iubirii noastre frățești, daruri spirituale și daruri materiale, după putință, iar dacă nu avem niciun dar material, măcar să oferim un cuvânt bun, o mână de ajutor, o încurajare unui om sărac, singur și deznădăjduit, întristat sau îndoliat. Această milostenie sau această dăruire către alții este pregătirea noastră pentru a primi pe Cel ce este *Marele Dar*, pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, dăruit de Dumnezeu Tatăl „pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire”.

Prin urmare, **postul se unește cu rugăciunea și cu împărtășirea euharistică mai deasă, pentru sfințirea noastră, dar și cu milostenia, ca semn al prezenței iubirii milostive a lui Hristos în noi. De fapt, când primești un dar material, ți se umple mâna, dar când dăruiești cu bucurie și smerenie, ți se umple inima de prezența lui Dumnezeu Cel milostiv în tine.**

Să ne ajute Hristos-Domnul să înțelegem această perioadă de post nu ca pe o perioadă de opreliști sau de restricții, ci ca timp de sporire în evlavie și dărnicie! Păcatul lăcomiei ne face robi, dar rugăciunea unită cu milostenia ne face liberi. Când ne rugăm, ne unim cu Dumnezeu Cel necuprins și netrecător, primind în suflet pace și bucurie. Însă când folosim

pătimaș lucrurile materiale, ne unim cu realități limitate și trecătoare, care limitează dorința spirituală a sufletului uman după iubire infinită și eternă. Deci, **postul adevărat este prilej de libertate duhovnicească: libertatea de a-L iubi pe Dumnezeu mai mult prin rugăciune și libertatea de a-i iubi pe semenii noștri mai mult prin fapte bune.**

În mâna întinsă a aproapelui trebuie să vedem mereu mâna veșnic întinsă a lui Hristos către noi. Mâna săracului care cere se întâlnește cu mâna lui Hristos din noi care oferă. **De aceea, și în anul acesta, vă îndemnăm să organizați la parohii, mănăstiri, protopopiate și la centrele eparhiale colecte de bani, alimente, haine și medicamente pentru a fi distribuite tuturor celor aflați în suferință și în lipsuri, familii defavorizate cu mulți copii, persoane singure fără copii sau rude, astfel încât „prisosița voastră să împlinească lipsa acelor”** (2 Corinteni 8, 14).

Ne rugăm Preamilostivului Dumnezeu să vă răsplătească dărnicia arătată prin colecta din toamna anului trecut și să vă binecuvinteze pe toți cu iubirea, mila și bunătatea Sa dumnezeiască, spre a arăta și de această dată, în vremea Postului Nașterii Domnului, multă rugăciune și grijă pentru cei bolnavi, precum și milostenie față de toți cei neajutorați, având încredințarea, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel, că: „Slujirea acestui dar nu numai că împlinește lipsurile sfinților, ci prisosește prin multe mulțumiri în fața lui Dumnezeu” (2 Corinteni 9, 12).

Vă îmbrățișăm cu părintească dragoste și ne rugăm ca „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi, cu toți!*” (2 Corinteni 13, 13). Amin!

† DANIEL

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei
și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† Teofan

Arhiepiscopul Iașilor
și Mitropolitul Moldovei
și Bucovinei

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului
și Clujului și Mitropolitul Clujului,
Maramureșului și Sălajului

† Ioan

Arhiepiscopul Timișoarei
și Mitropolitul Banatului

† Laurențiu

Arhiepiscopul Sibiului
și Mitropolitul Ardealului

† Irineu

Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

† Petru

Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei
și Exarh al Plaiurilor

† **Iosif**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Europei Occidentale
și Mitropolitul Ortodox Român al
Europei Occidentale și Meridionale

† **Serafim**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Germaniei, Austriei
și Luxemburgului și Mitropolitul
Ortodox Român al Germaniei, Europei
Centrale și de Nord

† **Nicolae**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Statelor Unite ale Americii și
Mitropolitul Ortodox Român al
celor două Americi

† **Nifon**

Mitropolit onorific,
Arhiepiscopul Târgoviștei
și Exarh Patriarhal

† **Teodosie**

Arhiepiscopul Tomisului

† **Pimen**

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† **Irineu**

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† **Varsanufie**

Arhiepiscopul Râmnicului

† **Ioachim**

Arhiepiscopul Romanului
și Bacăului

† **Calinic**

Arhiepiscopul Argeșului
și Muscelului

† **Ciprian**

Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei

† **Casian**

Arhiepiscopul Dunării de Jos

† **Timotei**

Arhiepiscopul Aradului

† **Ignatie**

Episcopul Hușilor

† **Lucian**

Episcopul Caransebeșului

† **Sofronie**

Episcopul Ortodox Român
al Oradiei

† **Iustin**

Episcopul Ortodox Român
al Maramureșului și Sătmăruului

† **Nicodim**

Episcopul Severinului și Strehaiei

† **Antonie**

Episcopul de Bălți

† **Veniamin**

Episcopul Basarabiei de Sud

† **Vincentiu**

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† **Andrei**

Episcopul Covasnei și Harghitei

† **Galaction**

Episcopul Alexandriei

† **Ambrozie**

Episcopul Giurguiului

† **Sebastian**
Episcopul Slatinei și Romanaților

† **Petroniu**
Episcopul Sălajului

† **Siluan**
Episcopul Ortodox Român
al Ungariei

† **Timotei**
Episcopul Ortodox Român
al Spaniei și Portugaliei

† **Mihail**
Episcopul Ortodox Român
al Australiei și Noii Zeelande

† **Varlaam Ploieșteanul**
Episcop-vicar patriarhal

† **Timotei Prahoveanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Bucureștilor

† **Ilarion Făgărășanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

† **Paisie Lugojeanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Timișoarei

† **Sofian Brașoveanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române a Germaniei,
Austriei și Luxemburgului

† **Emilian Crișanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Aradului

† **Atanasie de Bogdana**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române a
Italiei

† **Visarion**
Episcopul Tulcii

† **Gurie**
Episcopul Devei și Hunedoarei

† **Siluan**
Episcopul Ortodox Român al Italiei

† **Macarie**
Episcopul Ortodox Român
al Europei de Nord

† **Ioan Casian**
Episcopul Ortodox Român
al Canadei

† **Ieronim Sinaitul**
Episcop-vicar patriarhal

† **Calinic Botoșăneanul**
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Iașilor

† **Vasile Someșanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

† **Marc Nemțeanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române a Europei

† **Damaschin Dorneanul**
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Sucevei și Rădăuților

† **Timotei Sătmăreanul**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române a
Maramureșului și Sătmarului

† **Teofil de Iberia**
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române
a Spaniei și Portugaliei